

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

معاونت برنامه‌ریزی،
پژوهش و
فناوری اطلاعات

دفتر برنامه‌ریزی

**فراخوان پیشنهاد برای
پیاده‌سازی دستورالعمل آمایش سرزمینی کتابخانه‌های عمومی
(همه استان‌ها به غیر از تهران و البرز)**

مهلت ارسال پیشنهاد

۱۷ فروردین ۱۳۹۸

فهرست

۲	معرفی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
۳	عنوان مسئله: پیاده‌سازی آمایش سرزمینی کتابخانه‌های عمومی (استان مورد نظر)
۳	شرح مسئله
۴	هدفها
۴	قلمرو پژوهش
۴	نتایج و خروجی‌های موردانتظار
۵	محدودیت‌ها
۵	تاریخ‌ها و جدول زمانی
۵	بودجه طرح
۵	معیارهای ارزیابی پیشنهاد
۶	شرایط و نحوه ارسال پیشنهادها
۶	راه‌های ارتباطی
۷	ساختار پیشنهاد (کمینه‌های الزامی برای طرح پژوهشی پیشنهادی)

باسمه تعالی

در پرتو خرد و ملتزم به اسناد بالادستی و برنامه‌های توسعه ملی، با استناد به «ماده ۵۶ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» و دستورالعمل اجرایی آن (با نظارت دبیرخانه شورای عالی عتف و از طریق سامانه سمات)، «نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور» برای پاسخ به نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی (مطابق با اولویت‌های اعلام‌شده) از دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و پژوهشگران درخواست می‌کند با رویکرد کاربردی به مسئله ذیل نظر کنند و با ارسال پیشنهاده یاریگر بهبود فرایند، ارتقای خدمت و توسعه دانش‌بنیان کتابخانه‌های عمومی میهن باشند.

معرفی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

نهاد (متشکل از ارکان هیأت‌امنا^۱، دبیرکل، انجمن‌های استان و شهرستان، و دبیرخانه هیأت‌امنا) کتابخانه‌های عمومی کشور بر اساس «قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه‌های عمومی» (مصوب ۱۳۸۲) متولی ساخت، تجهیز، بازسازی، توسعه کتابخانه‌های عمومی و مدیریت و نظارت بر اداره آنهاست که به عنوان نهادی فرهنگی (عمومی غیردولتی)، با هدف برآوردن نیاز اطلاعاتی، علمی، آموزشی، فراغت و تفریح فرهنگی عموم جامعه ساکن در ایران (فارغ از ملیت و قومیت، نژاد، مذهب، جنسیت، زبان، سن یا طبقه اجتماعی) به ارائه خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی به ایشان می‌پردازد. بر اساس این قانون، غیر از کتابخانه‌هایی که در تبصره ۲ ماده ۱۱ استثنا شده‌اند^۲، هر کتابخانه‌ای که به عنوان «کتابخانه عمومی» در ایران عزیز فعالیت می‌کند، باید زیر نظر نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و مطابق با این قانون اداره شود.

اینک نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور برخوردار از شبکه ۳۴۷۸ کتابخانه عمومی (شامل ۲۵۱۶ کتابخانه نهادی، ۹۳۹ کتابخانه مشارکتی^۳، ۲۳ کتابخانه مستقل^۴) با ۴۲۰۴۹۳۰۰۸۳ نسخه کتاب در زیربنای ۱۰۴۰۵۰۶۳۷ متر مربع در سه سطح ستاد مرکزی^۵، ۳۱ ستاد استانی و کتابخانه‌های عمومی شهری، روستایی و سیار است که به بیش از دو میلیون عضو خدمت می‌کند و مبتنی بر اهداف، سیاست‌ها و برنامه راهبردی خود باید این خدمات را در کیفیت و کمیت، تا ده‌ها برابر امروز گسترش دهد.

^۱ ترکیب هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی، بر اساس ماده ۲ قانون: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس هیأت امنای)، رئیس شورای عالی استان‌ها، معاون ذی‌ربط از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، یک عضو از کمیسیون فرهنگی به پیشنهاد آن کمیسیون و تصویب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر، رئیس کتابخانه ملی ایران، و پنج نفر از صاحب‌نظران و شخصیت‌های علمی فرهنگی کشور که حداقل دو نفر آنان را بانوان تشکیل دهند. این اعضا به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و با حکم رئیس‌جمهور برای مدت چهارسال انتخاب می‌شوند و یک نفر از آنان به انتخاب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان دبیرکل هیأت امنای مسئولیت اداره امور دبیرخانه را به عهده خواهد داشت.

^۲ هشت استثناء این قانون، که از ضوابط و مقررات خاص خود تبعیت می‌کنند، عبارتند از: کتابخانه ملی، کتابخانه‌های استان قدس رضوی، کتابخانه آستان حضرت معصومه (س)، کتابخانه آستان حضرت عبدالعظیم (ع)، کتابخانه آستان احمدبن موسی (ع)، کتابخانه آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی، کتابخانه مجلس شورای اسلامی و کتابخانه‌های وقفی (تابع وقف‌نامه).

^۳ با مالکیت یا مدیریت افراد، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و غیردولتی که طبق ضوابط شیوه‌نامه «تأسیس کتابخانه‌های عمومی ... تحت نظارت نهاد» تأسیس و اداره می‌شوند.

^۴ با مالکیت یا مدیریت مؤسسان یا مدیران مسئول (حقیقی و حقوقی) که با مشارکت نهاد در تأمین منابع کتابخانه‌ای، نرم‌افزار، تجهیزات، خدمات آموزشی کتابداری و ... تأسیس و اداره می‌شوند.

^۵ ستاد یا دبیرخانه مرکزی متشکل است از: ۱. دبیرکل، مشاوران، هسته گزینش، دفتر ارزیابی عملکرد و بازرسی، چهار اداره کل تحت نظر دبیرکل (امور مجلس و استان‌ها، امور عمرانی، حراست، روابط عمومی و امور بین‌الملل)؛ ۲. معاونت توسعه کتابخانه‌ها و ترویج کتاب‌خوانی (سه اداره کل: توسعه کتابخانه‌ها و مشارکت‌ها، تأمین منابع، ترویج کتاب‌خوانی و امور فرهنگی)؛ ۳. برنامه‌ریزی (سه دفتر: برنامه‌ریزی، پژوهش، فناوری اطلاعات)؛ ۴. معاونت اداری و مالی (دو اداره کل: منابع انسانی و پشتیبانی، امور مالی و ذی‌حسابی؛ و دو دفتر: بودجه و بهبود مدیریت، امور حقوقی).

عنوان مسئله: پیاده‌سازی آمایش سرزمینی کتابخانه‌های عمومی (استان مورد نظر)

شرح مسئله

نبود الگوی مشخص و یکپارچه برای ساخت کتابخانه‌های عمومی، استفاده نکردن از متدها و تکنیک‌های علمی نظیر سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی در مکانیابی، تنوع سازمان‌های اداره‌کننده کتابخانه‌های عمومی، نبود همکاری و تعامل مناسب بین سازمان‌های اداره‌کننده کتابخانه‌های عمومی کشور، قرار گرفتن بعضی از کتابخانه‌های عمومی در مکان نامناسب، نبود دسترسی به کتابخانه‌های عمومی در بسیاری از نواحی دارای جمعیت کشور، استفاده نامناسب و ناکارآمد برخی از کتابخانه‌ها از امکانات فضایی و تجهیزات و منابع انسانی خود و ... باعث شده است که دسترسی به کتابخانه‌های عمومی به عنوان یکی از مهمترین شاخص‌های عدالت اجتماعی به درستی اتفاق نیفتد. از این رو نزدیکی بیش از حد برخی کتابخانه‌ها به یکدیگر و نبود همکاری مناسب بین آن‌ها در برخی از مناطق و نبود کتابخانه در نزدیکی جمعیت ساکن در برخی مناطق دیگر، دریافت خدمات مناسب و با کیفیت را برای جامعه عملاً ناممکن می‌سازد. همچنین پیروی نکردن برخی از سازمان‌ها از استاندارد تعریف کتابخانه‌های عمومی منجر به ساخت کتابخانه‌هایی شده است که از کارایی لازم برخوردار نیستند.

نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در سال ۹۶ و ۹۷ با در نظر گرفتن موارد فوق، در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ و ضوابط ملی آمایش، با انجام طرح آمایش سرزمینی کتابخانه‌های عمومی کشور در ۲ استان تهران و البرز، موفق به تدوین دستورالعمل تعیین محدوده خدمت کتابخانه‌های عمومی کشور شد. (دستورالعمل در سایت www.NPPL.ir و www.rpm.iranpl.ir در دسترس است)

در این دستورالعمل تمام کتابخانه‌های عمومی کشور اعم از کتابخانه‌های تحت پوشش نهاد، شهرداری‌ها، مساجد و ... مورد بررسی قرار گرفته‌اند. نهاد کتابخانه‌های عمومی همچنین با استفاده از تکنیک‌های روز سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی نظیر تحلیل شبکه، محدوده خدمت کتابخانه‌های موجود را تعیین و اولویت‌بندی کرده است و در انتها با تعیین و اولویت‌بندی محدوده‌هایی که ساکنین آن‌ها از دسترسی مطلوبی به کتابخانه برخوردار نیستند، اولویت‌های احداث کتابخانه‌های جدید را مشخص کرده است.

در همین راستا نظر به مصوبه هیات امنای کتابخانه‌های عمومی کشور به تاریخ ۱ بهمن ۱۳۹۷، برای سال ۹۸ برآنیم که دستورالعمل تهیه شده در سال ۹۶ و ۹۷ را در قالب این RFP، در سایر استان‌ها نیز اجرا کنیم.

همچنین با توجه به تفاوت‌های استان‌های مختلف، اصلاح و تکمیل دستورالعمل تعیین محدوده خدمت نیز از اهداف جانبی این طرح خواهد بود.

قابل ذکر است که تدوین دستورالعمل مکانیابی و دستورالعمل توزیع خدمات کتابخانه‌های عمومی به عنوان دستورالعمل‌های دوم و سوم طرح جامع آمایش سرزمینی کتابخانه‌های عمومی همزمان با انجام دستورالعمل تعیین محدوده خدمت، طی طرح‌های جداگانه در دست تهیه است تا پس از آماده‌شدن، برای سایر استان‌ها اجرایی شود.

هدفها

- شناسایی و جمع‌آوری اطلاعات تمام کتابخانه‌های عمومی استان مورد نظر (تحت پوشش نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، شهرداری‌ها، کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد، کانون‌های پرورش فکری کودک و نوجوان، کتابخانه‌های عمومی مستقل و سایر کتابخانه‌های عمومی)
- ایجاد یکپارچگی، انسجام و افزایش بازدهی کتابخانه‌های عمومی
- تعیین اولویت‌های توسعه کتابخانه‌های عمومی
- پیاده‌سازی و اصلاح دستورالعمل تعیین محدوده‌های خدمت کتابخانه‌های عمومی
- شناسایی تفاوت‌های موجود در نواحی، اقوام و ... و لحاظ کردن آن در دستورالعمل
- توسعه کتابخانه‌ها و تحقق عدالت اجتماعی

قلمرو پژوهش

استان مورد نظر
همه کتابخانه‌های عمومی استان مورد نظر (تحت پوشش نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، شهرداری‌ها، کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد، کانون‌های پرورش فکری کودک و نوجوان، کتابخانه‌های عمومی مستقل و سایر کتابخانه‌های عمومی)

نتایج و خروجی‌های مورد انتظار

- تاریخچه و گزارش اجمالی از نمونه آمایش انجام شده در استان مورد نظر
- شناسایی و جمع‌آوری تمام اطلاعات تمام کتابخانه‌های عمومی استان مورد نظر (تحت پوشش نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، شهرداری‌ها، کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد، کانون‌های پرورش فکری کودک و نوجوان، کتابخانه‌های عمومی مستقل و سایر کتابخانه‌های عمومی، پروژه‌های عمرانی در حال ساخت و زمین‌های اختصاص داده شده به کتابخانه)
- تهیه و تحویل داده‌ها و محاسبات نهایی و نقشه‌های جمعیت، تقسیمات کشوری، کتابخانه‌های عمومی، شبکه (Network) شهرها و ... در فرمت‌های رایج (تحویل فایل GIS اطلاعات در قالب shapefile ضروری است)
- لیست پروژه‌های عمرانی (کتابخانه‌های در حال ساخت)، زمین‌های اختصاص داده شده به کتابخانه‌ها (مربوط به همه سازمان‌ها) و نقطه‌گذاری روی نقشه
- جایابی دقیق کتابخانه‌های عمومی استان مورد نظر بر روی نقشه در فرمت‌های رایج (تحویل فایل GIS اطلاعات ضروری است)
- اجرا و اصلاح دستورالعمل تعیین محدوده‌های خدمت کتابخانه‌های عمومی (پیوست) در استان مورد نظر
- ارائه گزارش استان مورد نظر به تفکیک شهرهای استان در دو بخش محدوده خدمت کتابخانه‌های موجود و محدوده‌های خدمت کتابخانه‌های آینده
- هر بخش گزارش باید دارای اطلاعاتی چون اطلاعات محدوده‌ها، کلیه اطلاعات کتابخانه‌های هر محدوده و اولویت محدوده باشد. (نمونه استان تهران در سایت www.rpm.iranpl.ir و www.NPPL.ir در دسترس است)

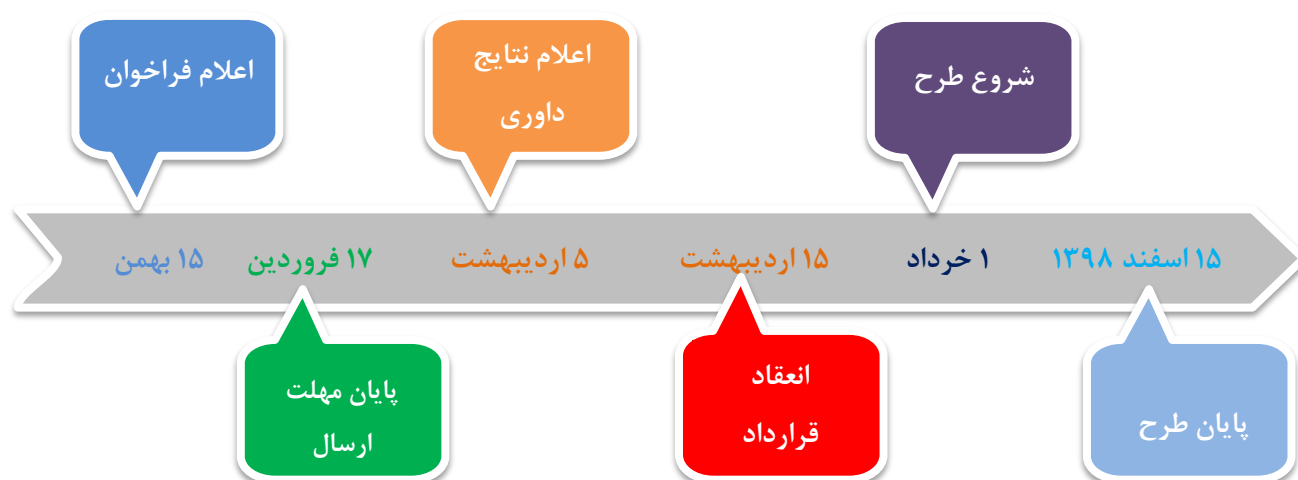
محدودیت‌ها

- ۱- تنوع در نوع کتابخانه‌ها و سازمان‌های اداره‌کننده آن‌ها
- ۲- مراجع مختلف اطلاعات
- ۳- صحیح نبودن برخی اطلاعات (مثلا ممکن است آدرس کتابخانه یا زیربنای کتابخانه‌ای صحیح نباشد. در این صورت باید توسط مجری برداشت و محاسبه صورت گیرد).

تاریخ‌ها و جدول زمانه

بودجه طرح

پیشنهادها باید در محدوده قیمت ۱۰۰ میلیون تومان (+۳۰، -۳۰ میلیون تومان) تنظیم و ارائه شوند. (قیمت و کیفیت طرح هر دو در ارزیابی نهایی تاثیر دارند).

معیارهای ارزیابی پیشنهاد

امتیاز	بخش
۵	معرفی پیشنهاد دهنده
۱۰	صلاحیت‌های فنی و سوابق کاری پیشنهاد دهنده
۱۰	دسترسی پیشنهاد دهنده به داده‌های مورد نیاز
۱۲,۵	تیم پروژه
۱۲,۵	مقدمه
۱۲,۵	مدیریت فنی (روش‌شناسی)
۱۰	توانایی‌ها و ویژگی‌های خاص
۱۰	زمان‌بندی و ساختار شکست کار (WBS)
۷,۵	شرح خدمات و محصولات
۱۰	نزدیک بودن پیشنهاد دهنده به استان (مستقر در استان / مستقر در استان‌های مجاور) / مستقر در استان‌های مجاور (مستقر در استان / مستقر در استان‌های غیر مجاور)
۱۰۰	جمع امتیاز

** کسب حداقل نصف نمره در هر بخش برای ورود به مرحله مقایسه ضروری است.

** در شرایط امتیازی برابر اولویت با مبلغ پیشنهادی پایین‌تر است.

** وسعت و پیچیدگی استان و دسترسی به اطلاعات در استان در قیمت پیشنهادی لحاظ شود.

شرایط و نحوه ارسال پیشنهادها

پیشنهاد و مستندات و پیوست‌های آن باید در سه قالب ورد، پی‌دی‌اف و فایل اسکن شده دارای مهر و امضا از طریق «سامانه مدیریت طرح‌های پژوهشی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور» به نشانی ذیل فرستاده شود و شناسه موقت رهگیری دریافت کند:

<http://rpm.iranpl.ir/>

** راهنمای ارسال طرح بر وب‌گاه سامانه قرار داده شده است.

** تمام صفحات پیشنهاد و پیوست‌ها در «فایل اسکن شده» باید دارای مهر سازمان و امضای بالاترین مقام آن باشد.

** هر پیشنهاد دهنده‌ای می‌تواند حداکثر برای ۲ استان به صورت مجزا، پیشنهاد ارائه کند.

** پیشنهادها برای استان‌های غیر از تهران و البرز باشد.

** فقط اشخاص حقوقی امکان ارسال پیشنهاد دارند.

راه‌های ارتباطی

پیشنهاددهندگان ارجمند می‌توانند برای دریافت پاسخ پرسش‌ها و اطلاعات تکمیلی یا رفع ابهام احتمالی، با رایانامه ذیل مکاتبه کرده و یا از طریق شماره‌های زیر با کارشناسان گروه برنامه‌ریزی ارتباط برقرار کنند:

barnameh@iranpl.ir

آقای انصاری (داخلی ۱۴۸) ۸۸۹۲۵۷۹۱-۰۲۱

آقای آهنگر (داخلی ۱۵۶) ۸۸۹۲۵۷۹۱-۰۲۱

خانم سمیع‌پور (داخلی ۱۴۲) ۸۸۹۲۵۷۹۱-۰۲۱

تهران، میدان فاطمی، خیابان جویبار، کوچه شهید نوربخش، پلاک ۳۱، طبقه پنجم، دفتر برنامه‌ریزی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، گروه برنامه‌ریزی.

ساختار پیشنهاد (کمیته‌های الزامی برای طرح پژوهشی پیشنهادی)

** لطفا ترتیب موارد زیر رعایت شود.

۱. معرفی پیشنهاد دهنده

معرفی کامل پیشنهاد دهنده شامل نام و مشخصات کامل، تلفن، آدرس، زمینه‌های فعالیت، معرفی هیات‌مدیره، چارت سازمانی و اساسنامه سازمان.

۲. صلاحیت‌های فنی و سوابق کاری پیشنهاد دهنده

گواهینامه‌های استاندارد (ایزوها) و سایر مدارک که نشان‌دهنده صلاحیت‌های لازم باشد و سوابق کاری پیشنهاددهنده در این قسمت ذکر شود. (در صورت نیاز مستندات به پیشنهاد پیوست شود).

۳. دسترسی پیشنهاد دهنده به داده‌های مورد نیاز

در این قسمت پیشنهاد دهنده می‌تواند از راه‌های مختلف نشان دهد که در جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز پروژه به مشکل برخورد نمی‌کند. مثلا پیش فاکتورهای خرید داده‌ها، تفاهم نامه با سازمان‌های ارائه دهنده آمار و نقشه و ... را در این قسمت لیست کرده و در انتها به پیشنهاد پیوست می‌کند.

۴. تیم پروژه

معرفی گروه پژوهشی به همراه کارنامک (رزومه) (آخرین رزومه پیوست شود) افراد گروه، به گونه‌ای که بتواند توانمندی‌ها، تجربه مرتبط با موضوع و مسئله، همچنین اعتبار آنان را در زمینه این فراخوان بازتاب دهد. حضور حداقل ۱ نفر در هر یک از تخصص‌های زیر در تیم پروژه الزامی است:

ردیف	تخصص	مقطع تحصیلی
۱	جغرافیا - گرایش برنامه‌ریزی شهری	دکتری / کارشناسی ارشد
۲	جغرافیا - گرایش GIS	دکتری / کارشناسی ارشد
۳	مدیریت یا مهندسی صنایع	دکتری / کارشناسی ارشد
۴	مدیریت یا مهندسی صنایع گرایش مدیریت پروژه	دکتری / کارشناسی ارشد
۵	مشاور پروژه (علم اطلاعات و دانش‌شناسی / کتابداری)	دکتری / کارشناسی ارشد
۶	...	...

**محدودیتی در حداکثر تعداد اعضای تیم پروژه وجود ندارد.

۵. مقدمه

شناخت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
شناخت سایر سازمان‌های مرتبط فرهنگی
درک کامل مسئله

۶. مدیریت فنی (روش‌شناسی)

در این قسمت کلیه مراحل طرح و چگونگی انجام آن، به طور مفصل توضیح داده شود. مثلاً اینکه جمع‌آوری داده‌ها به چه روش‌هایی انجام خواهد شد (خرید نقشه، نقشه برداری و ...)، پیاده‌سازی داده‌ها و تحلیل آن‌ها با چه روش‌هایی انجام می‌شود، از چه نرم‌افزارها و سخت‌افزارهایی استفاده می‌شود و ...

۷. توانایی‌ها و ویژگی‌های خاص

در این قسمت باید توانایی و ویژگی خاص پیشنهاد دهنده که در روند طرح تاثیر مستقیم دارد ذکر شده و مستندات آن ارائه شود. (مثلاً دسترسی به اطلاعات خاص مربوط به استان یا نام بردن سازمان‌هایی که پیشنهاد دهنده با آن‌ها ارتباط نزدیک‌تری دارد و نحوه استفاده از این ویژگی چگونه خواهد بود).

۸. زمان‌بندی و ساختار شکست کار (WBS)

در این قسمت پیشنهاد دهنده باید جدول مراحل و جزئیات کار همراه با برنامه‌زمانی را با استفاده از نرم‌افزارهای کنترل پروژه تهیه، مراحل کار را مشخص کرده و هزینه هر مرحله از کار را در جدول پروژه ذکر کند.

۹. شرح خدمات و محصولات:

در این قسمت پیشنهاد دهنده باید هر یک از خدمات و محصولات خود را مطابق با جداول شکست کار شرح دهد و میزان تطابق آن با نتایج و خروجی‌های مورد انتظار را مشخص نماید.

۱۰. ضمیمه:

کلیه مستندات پیشنهاددهنده، در انتهای آن و در این بخش ارائه شود.